

²⁰ חכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן
 קולה ²¹ בראש המיות תקרא בפתחי
 שערים בעיר אמריה תאמר ²² עד מתי
 פתים תאהבו פתי ולצים לצון חמדו להם
 וכסילים ישנאו דעת ²³ תשובו לתוכחתי
 הנה אביעה לכם רוחי אודיעה דברי
 אתכם ²⁴ יען קראתי ותמאנו נטייתי ידי
 ואין מקשיב ²⁵ ותפרעו כל עצתי ותוכחתי
 לא אביתם ²⁶ גם אני באידכם אשחק
 אלעג בבא פחדכם ²⁷ בבא **כשואה** כשואה
 פחדכם ואידכם כסופה יאתה בבא
 עליכם צרה וצוקה ²⁸ אז יקראני ולא
 אענה ישחרנני ולא ימצאני ²⁹ תחת כי
 שנאו דעת ויראת יהוה לא בחרו ³⁰ לא
 אבו לעצתי נאצו כל תוכחתי ³¹ ויאכלו
 מפרי דרכם וממעצתיהם ישבעו ³² כי
 משובת פתים תהרגם ושלות כסילים
 תאבדם ³³ ושמע לי ישכן בטח ושאגן
 מפחד רעה פ

2 בני אם תקח אמרי ומצותי תצפן
 אתך ² להקשיב לחכמה אזנך תטה לבך
 לתבונה ³ כי אם לבינה תקרא לתבונה
 תתן קולך ⁴ אם תבקשנה ככסף
 וכמטמונים תחפשנה ⁵ אז תבין יראת
 יהוה ודעת אלהים תמצא ⁶ כי יהוה יתן
 חכמה מפיו דעת ותבונה ⁷ **וצפן** יצפן
 לישרים תושיה מגן להלכי תם ⁸ לנצר

Proverbs

משלי

1 משלי שלמה בן דוד מלך
 ישראל ² לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי
 בינה ³ לקחת מוסר השכל צדק ומשפט
 ומישרים ⁴ לתת לפתאים ערמה לנער
 דעת ומזמה ⁵ ישמע חכם ויוסף לקח ונבון
 תחבלות יקנה ⁶ להבין משל ומליצה דברי
 חכמים וחידתם ⁷ יראת יהוה ראשית
 דעת חכמה ומוסר אילים בזו פ
⁸ שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת
 אמך ⁹ כי לוית חן הם לראשך וענקים
 לגרגרתך ¹⁰ בני אם יפתוך חטאים אל
 תבא ¹¹ אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם
 נצפנה לנקי חנם ¹² נבלעם כשואל חיים
 ותמימים כיורדי בור ¹³ כל הון יקר נמצא
 נמלא בתינו שלל ¹⁴ גורלך תפיל בתוכנו
 כיס אחד יהיה לכלנו ¹⁵ בני אל תלך
 בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם ¹⁶ כי
 רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך דם ¹⁷ כי
 חנם מזרה הרשת בעיני כל בעל ^U כנף ¹
⁸ והם לדמם יארבו יצפנו לנפשם ¹⁹ כן
 ארחות כל בצע בצע את נפש בעליו
 יקח פ

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

תשען⁶ בכל דרכיך דעהו והוא יישר
 ארחתיך⁷ אל תהי חכם בעיניך ירא את
 יהוה וסור מרע⁸ רפאות תהי לשרך
 ושקוי לעצמותיך⁹ כבד את יהוה מהונך
 ומראשית כל תבואתך¹⁰ וימלאו אסמך
 שבע ותירוש יקביך יפרצו פ
¹¹ מוסר יהוה בני אל תמאס ואל תקץ
 בתוכחתו¹² כי את אשר יאהב יהוה
 יזכח וכאב את בן ירצה¹³ אשרי אדם
 מצא חכמה ואדם יפיק תבונה¹⁴ כי טוב
 סחרה מסחר כסף ומחרוץ
 תבואתה¹⁵ יקרה היא מפניים¹⁶ מפנינים וכל
 חפצך לא ישוו בה¹⁷ ארך ימים בימינה
 בשמאולה עשר וכבוד¹⁸ דרכיה דרכי
 נעם וכל נתיבותיה שלום¹⁹ עץ חיים היא
 למחזיקים בה ותמכיה מאשר פ
²⁰ יהוה בחכמה יסד ארץ כונן שמים
 בתבונה²¹ בדעתו תהומות נבקעו
 ושחקים ירעפו טל²² בני אל ילזו מעיניך
 נצר תשיה ומזמה²³ ויהיו חיים לנפשך
 וכן לגרגרתיך²⁴ אז תלך לבטח דרכך
 ורגלך לא תגוף²⁵ אם תשכב לא תפחד
 ושכבת וערבה שנתך²⁶ אל תירא מפחד
 פתאם ומשאת רשעים כי תבא²⁷ כי יהוה
 יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד²⁸ אל
 תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך²⁹
 לעשות אל תאמר לרעידך לרעד לך ושוב
 ומחר אתן ויש אתך³⁰ אל תחרש על רעד

ארחות משפט ודרך חסידו חסידיו
 ישמר⁹ אז תבין צדק ומשפט ומישרים
 כל מעגל טוב¹⁰ כי תבוא חכמה בלבך
 ודעת לנפשך ינעם¹¹ מזמה תשמר עליך
 תבונה תנצרכה¹² להצילך מדרך רע
 מאיש מדבר תהפכות¹³ העזבים ארחות
 ישר ללכת בדרכי חשך¹⁴ השמחים
 לעשות רע יגילו בתהפכות רע¹⁵ אשר
 ארחתיים עקשים ונלוזים
 במעגלותם¹⁶ להצילך מאשה זרה
 מנכריה אמריה החליקה¹⁷ העזבת אלוף
 נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה¹⁸ כי
 שחה אל מות ביתה ואל רפאים
 מעגלתיה¹⁹ כל באיה לא ישובון ולא
 ישיגו ארחות חיים²⁰ למען תלך בדרך
 טובים וארחות צדיקים תשמר²¹ כי
 ישרים ישכנו²² ארץ ותמימים יותרו בה²³
²⁴ ורשעים מארץ יכרתו ובוגדים יסחו
 ממנה פ

3 בני תורתי אל תשכח ומצותי יצר
 לבך² כי ארך ימים ושנות חיים ושלוש
 יוסיפו לך³ חסד ואמת אל יעזבך קשרם
 על גרגרותיך כתבם על לוח לבך⁴ ומצא
 חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם פ
⁵ בטח אל יהוה בכל לבך ואל בינתך אל

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

p We read punctuation in L differently from BHS.

יכשילו¹⁷ כי לחמו לחם רשע ויין חמסים
 ישתו¹⁸ וארח צדיקים כאור נגה הולך
 ואור עד נכון היום¹⁹ דרך רשעים כאפלה
 לא ידעו במה יכשלו פ
²⁰ בני לדברי הקשיבה לאמרי הט
 אזנך²¹ אל יליזו מעיניך שמרם בתוך
 לבבך²² כי חיים הם למצאיהם ולכל
 בשרו מרפא²³ מכל משמר נצר לבך כי
 ממנו תוצאות חיים²⁴ הסר ממך עקשות
 פה ולזות שפתים הרחק ממך²⁵ עיניך
 לנכח יביטו ועפעפיך יישרו נגדך²⁶ פלס
 מעגל רגלך וכל דרכיך יכנו²⁷ אל תט ימין
 ושמאול הסר רגלך מרע

5 בני לחכמתי הקשיבה לתבונתי הט
 אזנך² לשמר מזמות ודעת שפתיך
 ינצרו³ כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק
 משמן חכה⁴ ואחריתה מרה כלענה חדה
 כחרב פיות⁵ רגליה ירדות מות שאול
 צעדיה יתמכו⁶ ארח חיים פן תפלס נעו
 מעגלתי לא תדע פ
⁷ ועתה בני שמעו לי ואל תסורו מאמרי
 פי⁸ הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל
 פתח ביתה⁹ פן תתן לאחרים הודך
 ושנתיך לאכזרי¹⁰ פן ישבעו זרים כחך
 ועצביך בבית נכרי¹¹ ונהמת באחריתך
 בכלות בשרך ושארך¹² ואמרת איד
 שנאתי מוסר ותוכחת נאץ לבי¹³ ולא

רעה והוא יושב לבטח אתך³⁰ אל תרוב
 תריב עם אדם חנם אם לא גמלך
 רעה³¹ אל תקנא באיש חנם ואל תבחר
 בכל דרכיו³² כי תועבת יהוה גלוז ואת
 ישראל סודו³³ מארת יהוה בבית רשע
 ונוה צדיקים יברך³⁴ אם ללצים הוא יליץ
 ולעניים³⁵ יתן חן כבוד חכמים
 ינחלו וכסילים מרים קלון פ

4 שמעו בני מוסר אב והקשיבו לדעת
 בינה² כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל
 תעזבו³ כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני
 אמי⁴ וירני ויאמר לי יתמד דברי לבך
 שמר מצותי וחיה⁵ קנה חכמה קנה בינה
 אל תשכח ואל תט מאמרי פי⁶ אל
 תעזבה ותשמרך אהבה ותצרך⁷ ראשית
 חכמה קנה חכמה ובכל קנייך קנה
 בינה⁸ סלסלה ותרוממך תכבדך כי
 תחבקנה⁹ תתן לראשך לזית חן עטרת
 תפארת תמגנך¹⁰ שמע בני וקח אמרי
 וירבו לך שנות חיים¹¹ בדרך חכמה
 הרתיך הדרכתך במעגלי ישר¹² בלכתך
 לא יצר צעדך ואם תרוץ לא
 תכשל¹³ החזק במוסר אל תרף נצרה כי
 היא חייך¹⁴ בארח רשעים אל תבא ואל
 תאשר בדרך רעים¹⁵ פרעהו אל תעבר
 בו שטה מעליו ועבור¹⁶ כי לא ישנו אם
 לא ירעו ונגזלה שנתם אם לא יכשולו

חבק ידיים לשכב¹¹ ובא כמהלך ראשך
ומחסרך כאיש מגן פ
¹² אדם בליעל איש און הולך עקשות
פה¹³ קרץ בעינו^q מלל ברגלו^q מרה
באצבעתיו¹⁴ תהפכות בלבו חרש רע
בכל עת **מדנים** מדינים ישלח¹⁵ על כן
פתאם יבוא אידו פתע ישבר ואין
מרפא פ
¹⁶ שש הנה שנא יהוה ושבע **תועבות**
תועבת^y נפשו¹⁷ עינים רמות לשון שקר
וידים שפכות דם נקי¹⁸ לב חרש
מחשבות און רגלים ממהרות לרוץ
לרעה^U ¹⁹ יפיח כזבים עד שקר ומשלח
מדנים בין אחים פ
²⁰ נצר בני מצות אביך ואל תטש תורת
אמך²¹ קשרם על לבך תמיד ענדם על
גרגרתך²² בהתהלכך^C תנחה אתך
בשכבך תשמר עליך והקיצות היא
תשייחך²³ כי נר מצוה ותורה אור ודרך
חיים תוכחות מוסר²⁴ לשמרך מאשת רע

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

q We have abandoned or added a ketib/qere relative to BHS. In doing this we agree with L against BHS.

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

q We have abandoned or added a ketib/qere relative to BHS. In doing this we agree with L against BHS.

y Yathir readings in L which we have designated as Qeres when both Dothan and BHS list a Qere.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

שמעתי בקול מורי ולמלמדי לא הטייתי
אזני¹⁴ כמעט הייתי בכל רע בתוך קהל
ועדה¹⁵ שתה מים מבורך ונזלים מתוך
בארך¹⁶ יפוצו מעינתך חוצה ברחבות
פלגי מים¹⁷ יהיו לך לבדך ואין לזרים
אתך¹⁸ יהי מקורך ברוך ושמח מאשת
נעורך¹⁹ אילת אהבים ויעלת חן דדיה
ירוך בכל עת באהבתה תשגה
תמיד²⁰ ולמה תשגה בני בזרה ותחבק
חק נכריה²¹ כי נכח עיני יהוה דרכי איש
וכל מעגלתיו מפלס²² עוונותיו^U ילכדנו
את הרשע ובחבלי חטאתו יתמך²³ הוא
ימות באין מוסר וברב אולתו ישגה פ

6 בני אם ערבת לרעך תקעת לזר
כפיך² נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי
פיך³ עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת
בכף רעך לך התרפס ורהב רעיד⁴ אל
תתן שנה לעיניך ותנומה
לעפעפיך⁵ הנצל כצבי מיד וכצפור מיד
יקוש פ

⁶ לך אל נמלה עצל ראה דרכיה
וחכם⁷ אשר אין לה קצין שטר
ומשל⁸ תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר
מאכלה⁹ עד מתי עצל תשכב מתי תקום
משנתך¹⁰ מעט שנות מעט תנומות מעט

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

רגליה¹² פעם בחוץ פעם ברחבות ואצל
 כל פנה תארב¹³ והחזיקה בו^c ונשקה לו
 העזה פניה ותאמר לו¹⁴ זבחי שלמים עלי
 היום שלמתי נדרי¹⁵ על כן יצאתי
 לקראתך לשחר פניך ואמצאך¹⁶ מרבדים
 רבדתי ערשי חטבות אטון מצרים¹⁷ נפתי
 משכבי מר אהלים וקנמון¹⁸ לכה נרוה
 דדים עד הבקר נתעלסה באהבים¹⁹ כי
 אין האיש בביתו הלך בדרך
 מרחוק²⁰ צרור הכסף לקח בידו ליום
 הכסא יבא ביתו²¹ הטתו ברב לקחה
 בחלק שפתיה תדיחנו²² הולך אחריה
 פתאם כשור אל טבח^U יבוא וכעכס אל
 מוסר אויל²³ עד יפלח חץ כבדו כמהר
 צפור אל פח ולא ידע כי בנפשו הוא פ
²⁴ ועתה בנים שמעו לי והקשיבו לאמרי
 פי²⁵ אל ישט אל דרכיה לבך אל תתע
 בנתיבותיה²⁶ כי רבים חללים הפילה
 ועצמים כל הרגיה²⁷ דרכי שאול ביתה
 ירדות אל חדרי מות פ

8 הלא חכמה תקרא ותבונה תתן
 קולה² בראש מרומים עלי דרך בית

מחלקת לשון נכריה²⁵ אל תחמד יפיה
 בלבבך ואל תקחך בעפעפיה²⁶ כי בעד
 אשה זונה עד ככר לחם ואשת איש נפש
 יקרה תצוד פ
²⁷ היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא
 תשרפנה²⁸ אם יהלך איש על הגחלים
 ורגליו לא תכוונה²⁹ כן הבא אל אשת
 רעהו לא ינקה כל הנגע בה³⁰ לא יבוז
 לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי
 ירעב³¹ ונמצא ישלם שבעתים את כל הון
 ביתו יתן³² נאף אשה חסר לב משחית
 נפשו הוא יעשנה³³ נגע וקלון ימצא
 וחרפתו לא תמחה³⁴ כי קנאה חמת גבר
 ולא יחמול ביום נקם³⁵ לא ישא פני כל
 כפר ולא יאבה כי תרבה שחד פ

7 בני שמר אמרי ומצותי תצפן
 אתך² שמר מצותי וחיה ותורתך כאישון
 עיניך³ קשרם על אצבעתיך כתבם על
 לוח לבך⁴ אמר לחכמה אחתי את ומדע
 לבינה תקרא⁵ לשמרך מאשה זרה
 מנכריה אמריה החליקה⁶ כי בחלון ביתי
 בעד אשנבי נשקפתי⁷ וארא בפתאים
 אבינה בבנים נער חסר לב⁸ עבר בשוק
 אצל פנה ודרך ביתה יצעד⁹ בנשף בערב
 יום באישון לילה ואפלה¹⁰ והנה אשה
 לקראתו שית זונה ונצרת לב¹¹ המיה
 היא וסררת בביתה לא ישכנו

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

וחוצות וראש עפרות^V תבל²⁷ בהכינו
 שמים שם אני בחוקו חוג על פני
 תהום²⁸ באמצו שחקים ממעל בעזוז
 עינות תהום^U בשומו לים חקו ומים לא
 יעברו פיו בחוקו מוסדי ארץ³⁰ ואהיה
 אצלו אמון ואהיה שעשעים יום יום
 משחקת לפניו בכל עת³¹ משחקת בתבל
 ארצו ושעשעי את בני אדם פ
³²ועתה בנים שמעו לי ואשרי דרכי
 ישמרו³³ שמעו מוסר וחכמו ואל
 תפרעו³⁴ אשרי אדם שמע לי לשקד על
 דלתתי יום יום לשמר מזוזת פתחי³⁵ כי
 מצאי^{מצאי} מצא^y חיים ויפק רצון מיהוה³
⁶והטאי חמס נפשו כל משנאי אהבו
 מות פ

9 חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה
 שבעה² טבחה טבחה מסכה יינה אף
 ערכה שלחנה³ שלחה נעריתה תקרא על
 גפי מרמי קרת⁴ מי פתי יסר הנה חסר
 לב אמרה לו⁵ לכו לחמו בלחמי ושתו
 ביין מסכתי⁶ עזבו פתאים וחיו ואשרו
 בדרך בינה⁷ יסר לץ לקח לו קלון ומוכיח
 לרשע מומו⁸ אל תוכח לץ פן ישנאך

V We read one or more vowels in L differently from BHQ.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

y Yathir readings in L which we have designated as Qeres when both Dothan and BHS list a Qere.

נתיבות נצבה³ ליד שערים לפי קרת
 מבוא פתחים תרנה⁴ אליכם אישים
 אקרא וקולי אל בני אדם⁵ הבינו פתאים
 ערמה וכסילים הבינו לב⁶ שמעו כי
 נגידיים אדבר ומפתח שפתי מישרים⁷ כי
 אמת יהגה חכי ותועבת שפתי
 רשע⁸ בצדק כל אמרי פי אין בהם נפתל
 ועקש⁹ כלם נכחים למבין וישרים למצאי
 דעת¹⁰ קחו מוסרי ואל כסף ודעת מחרוץ
 נבחר¹¹ כי טובה חכמה מפנינים וכל
 חפצים לא ישוו בה¹² אני חכמה שכנתי
 ערמה ודעת מזמות אמצא¹³ יראת יהוה
 שנאת רע גאה וגאון ודרך רע ופי
 תהפכות שנאתי¹⁴ לי עצה ותושיה אני
 בינה לי גבורה¹⁵ בי מלכים ימלכו ורוזנים
 יחקקו צדק¹⁶ בי שרים ישרו ונדיבים כל
 שפטי צדק¹⁷ אני אהביה^{אהביה} אהבי אהב
 ומשחרי ימצאנני¹⁸ עשר וכבוד אתי הון
 עתק וצדקה¹⁹ טוב פריי מחרוץ ומפז
 ותבואתי מכסף נבחר²⁰ בארח צדקה
 אהלך^U בתוך נתיבות משפט²¹ להנחיל
 אהבי יש ואצרתיהם אמלא פ
²²יהוה קנני ראשית דרכו קדם מפעליו
 מאז²³ מעולם נסכתי מראש מקדמי
 ארץ²⁴ באין תהמות חוללתי באין מעינות
 נכבדי מים²⁵ בטרם הרים הטבעו לפני
 גבעות חוללתי²⁶ עד לא עשה ארץ

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

יתן עצבת ואויל שפתים ילבט¹¹ מקור
 חיים פי צדיק ופי רשעים יכסה
 חמס¹² שנאה תעורר מדנים ועל כל
 פשעים תכסה אהבה¹³ בשפתי נבון
 תמצא חכמה ושבט לגו חסר
 לב¹⁴ חכמים יצפנו דעת ופי אויל מחתה
 קרבה¹⁵ הון עשיר קרית עזו מחתת דלים
 רישם¹⁶ פעלת צדיק לחיים תבואת רשע
 לחטאת¹⁷ ארח לחיים שומר מוסר ועוזב
 תוכחת מתעה¹⁸ מכסה שנאה שפתי
 שקר ומוצא דבה הוא כסיל¹⁹ ברב
 דברים לא יחדל פשע וחשך שפתיו
 משכיל²⁰ כסף נבחר לשון צדיק לב
 רשעים כמעט²¹ שפתי צדיק ירעו רבים
 ואוילים בחסר לב ימותו²² ברכת יהוה
 היא תעשיר ולא יוסף עצב
 עמה²³ כשחוק לכסיל עשות זמה וחכמה
 לאיש תבונה²⁴ מגורת רשע היא תבואנו
 ותאות צדיקים יתן²⁵ כעבור סופה ואין
 רשע וצדיק יסוד עולם²⁶ כחמץ לשנים
 וכעשן לעינים כן העצל לשלחיו²⁷ יראת
 יהוה תוסיף ימים ושנות רשעים
 תקצרנה²⁸ תוחלת צדיקים שמחה ותקות
 רשעים תאבד²⁹ מעוז לתם דרך יהוה
 ומחתה לפעלי און³⁰ צדיק לעולם בל
 ימוט ורשעים לא ישכנו ארץ³¹ פי צדיק
 ינוב חכמה ולשון תהפכות
 תכרת³² שפתי צדיק ידעון רצון ופי

הוכח לחכם ויאהבך⁹ תן לחכם ויחכם
 עוד הודע לצדיק ויוסף לקח פ
 תחלת חכמה יראת יהוה ודעת קדשים¹⁰
 בינה¹¹ כי בי ירבו ימיד ויוסיפו לך שנות
 חיים¹² אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך
 תשא¹³ אשת כסילות המיה פתיות ובל
 ידעה מה¹⁴ וישבה לפתח ביתה על כסא
 מרמי קרת¹⁵ לקרא לעברי דרך
 המישרים ארחותם¹⁶ מי פתי יסר הנה
 וחסר לב ואמרה לו¹⁷ מים גנובים ימתקו
 ולחם סתרים ינעם¹⁸ ולא ידע כי רפאים
 שם בעמקי שאול קראיה פ

10 משלי שלמה פ
 בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת
 אמו² לא יועילו אוצרות רשע וצדקה
 תציל ממות³ לא ירעיב יהוה נפש צדיק
 והות רשעים יהדף⁴ ראש עשה כף רמיה
 ויד חרוצים תעשיר⁵ אגר בקיץ בן משכיל
 נרדם בקציר בן מביש⁶ ברכות לראש
 צדיק ופי רשעים יכסה חמס⁷ זכר צדיק
 לברכה ושם רשעים ירקב⁸ חכם לב יקח
 מצות ואויל שפתים ילבט⁹ הולך בתם
 ילך בטח ומעקש דרכיו יודע¹⁰ קרץ^{cQ} עין

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

רשעים תהפכות

תקות רשעים עברה²⁴ יש מפזר ונוסף
 עוד וחושך מישר אך למחסור²⁵ נפש
 ברכה תדשן ומרוה גם הוא יורא²⁶ מנע
 בר יקבהו לאום וברכה לראש
 משביר²⁷ שחר טוב יבקש רצון ודרש
 רעה תבואנו²⁸ בוטח בעשרו הוא יפל
 וכעלה צדיקים יפרחו²⁹ עוכר ביתו ינחל
 רוח ועבד אויל לחכם לב³⁰ פרי צדיק עץ
 חיים ולקח נפשות^U חכם³¹ הן צדיק
 בארץ ישלם אף כי רשע וחוטא

12 אהב מוסר^{cQ} אהב דעת ושנא
 תוכחת בער² טוב יפיק רצון מיהוה ואיש
 מזמות ירשיע³ לא יכון אדם ברשע
 ושרש צדיקים בל ימוט⁴ אשת חיל
 עטרת בעלה וכרקב בעצמותיו
 מבישה⁵ מחשבות צדיקים משפט
 תחבלות רשעים מרמה⁶ דברי רשעים
 ארב דם ופי ישרים יצילם⁷ הפוך רשעים
 ואינם ובית צדיקים יעמד⁸ לפי שכלו
 יהלל איש ונעוה לב יהיה לבוז⁹ טוב
 נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר
 לחם¹⁰ יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי
 רשעים אכזרי¹¹ עבד אדמתו ישבע לחם

11 מאזני מרמה תועבת יהוה ואבן
 שלמה רצונו² בא זדון ויבא קלון ואת
 צנועים חכמה³ תמת ישרים תנחם וסלף
 בוגדים וּשְׂדֵם יִשְׂדֵם⁴ לא יועיל הון ביום
 עברה וצדקה תציל ממות⁵ צדקת תמים
 תישר דרכו וברשעתו יפל רשע⁶ צדקת
 ישרים תצילם ובהות בגדים ילכדו⁷ במות
 אדם רשע תאבד תקוה ותוחלת אונים
 אבדה⁸ צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע
 תחתיו⁹ בפה חנף ישחת רעהו ובדעת
 צדיקים יחלצו¹⁰ בטוב צדיקים תעלץ
 קריה ובאבד רשעים רנה¹¹ בברכת
 ישרים תרום קרת ובפי רשעים
 תהרס¹² בז לרעהו חסר לב ואיש תבונות
 יחריש¹³ הולך רכיל מגלה סוד ונאמן
 רוח מכסה דבר¹⁴ באין תחבלות יפל עם
 ותשועה ברב יועץ¹⁵ רע ירוע כי ערב זר
 ושנא תקעים בוטח¹⁶ אשת חן תתמד
 כבוד ועריצים יתמכו עשר¹⁷ גמל נפשו
 איש חסד ועכר שארו אכזרי¹⁸ רשע
 עשה פעלת שקר זרע צדקה שכר
 אמת¹⁹ כן צדקה לחיים ומרדף רעה
 למותו²⁰ תועבת יהוה עקשי לב ורצונו
 תמימי דרך²¹ יד ליד לא ינקה רע זרע
 צדיקים נמלט²² נזם זהב באף חזיר אשה
 יפה וסרת טעם²³ תאות צדיקים אך טוב

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

13 בן חכם מוסר אב ולץ לא שמע
 גערה ² מפרי פי איש יאכל טוב ונפש
 בגדים חמס ³ נצר פיו שמר נפשו פשק
 שפתיו מחתה לו ⁴ מתאוה ואין נפשו עצל
 ונפש חרצים תדשן ⁵ דבר שקר ישנא
 צדיק ורשע יבאיש ויחפיר ⁶ צדקה תצר
 תם דרך ורשעה תסלף חטאת ⁷ יש
 מתעשר ואין כל מתרושש והון רב ⁸ כפר
 נפש איש עשרו ורש לא שמע
 גערה ⁹ אור צדיקים ישמח ונר רשעים
 ידעך ¹⁰ רק בזדון יתן מזה ואת נועצים
 חכמה ¹¹ הון מהבל ימעט וקבץ על יד
 ירבה ¹² תוחלת ממשכה מחלה לב ועץ
 חיים תאוה באה ¹³ בז לדבר יחבל לו
 וירא מצוה הוא ישלם ¹⁴ תורת חכם
 מקור חיים לסור ממקשי מות ¹⁵ שכל
 טוב יתן חן ודרך בגדים איתן ¹⁶ כל ערום
 יעשה בדעת וכסיל יפרש אולת ¹⁷ מלאך
 רשע יפל ברע וציר אמונים מרפא ¹⁸ ריש
 וקלון פורע מוסר ושומר תוכחת
 יכבד ¹⁹ תאוה נהיה תערב לנפש ותועבת
 כסילים סור מרע ²⁰ הלוך הולך ^{kQ} את
 חכמים וחכם יחכם ורעה כסילים
 ירוע ²¹ חטאים תרדף רעה ואת צדיקים
 ישלם טוב ²² טוב ינחיל בני בנים וצפון

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

k We read one or more consonants in L differently from BHS.

ומרדף ריקים חסר לב ¹² חמד רשע מצוד
 רעים ושרש צדיקים יתן ¹³ בפשע שפתים
 מוקש רע ויצא מצרה צדיק ¹⁴ מפרי פי
 איש ישבע טוב וגמול ידי אדם ישוב ישיב
 לו ¹⁵ דרך אויל ישר בעיניו ושמע לעצה
 חכם ¹⁶ אויל ביום יודע כעסו וכסה קלון
 ערום ¹⁷ יפיח אמונה יגיד צדק ועד
 שקרים מרמה ¹⁸ יש בוטה ^c כמדקרות
 חרב ולשון חכמים מרפא ¹⁹ שפת אמת
 תכון לעד ועד ארגיעה לשון
 שקר ²⁰ מרמה בלב חרשי רע וליעצי
 שלום שמחה ²¹ לא יאנה לצדיק כל און
 ורשעים מלאו רע ²² תועבת יהוה שפתי
 שקר ועשי אמונה רצונו ²³ אדם ערום
 כסה דעת ולב כסילים יקרא אולת ²⁴ יד
 חרוצים תמשול ורמיה ^{pQ} תהיה למס ²
⁵ דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב
 ישמחנה ²⁶ יתר מרעהו צדיק ודרך
 רשעים תתעם ²⁷ לא יחרך רמיה צידו והון
 אדם יקר חרוץ ²⁸ בארח צדקה חיים
 ודרך נתיבה אל מות ^U

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

p We read punctuation in L differently from BHS.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

ואיש מזמות ישנא¹⁸ נחלו פתאים אולת
וערומים יכתרו דעת¹⁹ שחו רעים לפני
טובים ורשעים על שערי צדיק²⁰ גם
לרעהו ישנא רש ואהבי עשיר רבים²¹ בז
לרעהו חוטא ומחונן עניים ענוים
אשריו²² הלוא יתעו חרשי רע וחסד
ואמת חרשי טוב²³ בכל עצב יהיה מותר
ודבר שפתים אך למחסור²⁴ עטרת
חכמים עשרם אולת כסילים
אולת²⁵ מציל נפשות עד אמת ויפח
כזבים מרמה²⁶ ביראת יהוה מבטח עז
ולבניו יהיה מחסה²⁷ יראת יהוה מקור
חיים לסור ממקשי מות²⁸ ברב עם הדרת
מלך ובאפס לאם מחתת רזון²⁹ ארך
אפים רב תבונה וקצר רוח מרים
אולת³⁰ חיי בשרים לב מרפא ורקב
עצמות קנאה³¹ עשק דל^U חרף עשהו
ומכבדו חנן אביון³² ברעתו ידחה רשע
וחסה במותו צדיק³³ בלב נבון תנוח
חכמה ובקרוב כסילים תודע³⁴ צדקה
תרומם גוי וחסד לאמים חטאת³⁵ רצון
מלך לעבד משכיל ועברתו תהיה מביש

15 מענה רך ישיב חמה ודבר עצב
יעלה אף² לשון חכמים תיטיב דעת ופי
כסילים יביע אולת³ בכל מקום עיני יהוה

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

לצדיק חיל חוטא²³ רב אכל ניר ראשים
ויש נספה בלא משפט²⁴ חושך שבטו
שונא בנו ואהבו שחרו מוסר²⁵ צדיק
אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר פ

14 חכמות נשים בנתה ביתה ואולת
בידיה תהרסנו² הולך בישרו ירא יהוה
ונלוז דרכיו בזהו³ בפי אויל חטר גאווה
ושפתי חכמים תשמורם⁴ באין אלפים
אבוס בר ורב תבואות בכח שור⁵ עד
אמונים לא יכזב ויפח כזבים עד
שקר⁶ בקש לץ חכמה ואין ודעת לנבון
נקל⁷ לך מנגד לאיש כסיל ובל ידעת
שפתי דעת⁸ חכמת ערום הבין דרכו
ואולת כסילים מרמה⁹ אולים יליץ אשם
ובין ישרים רצון¹⁰ לב יודע מרת נפשו
ובשמחתו לא יתערב זר¹¹ בית רשעים
ישמד ואהל ישרים יפריח¹² יש דרך ישר
לפני איש ואחריתה דרכי מות¹³ גם
בשחוק יכאב לב ואחריתה^Q שמחה
תוגה¹⁴ מדרכיו ישבע סוג לב ומעליו איש
טוב¹⁵ פתי יאמין לכל דבר וערום בין
לאשרו¹⁶ חכם ירא וסר מרע וכסיל
מתעבר ובוטח¹⁷ קצר אפים יעשה אולת

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב²⁴ ארח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה²⁵ בית גאים יסח יהוה ויצב גבול אלמנה²⁶ תועבת יהוה מחשבות רע וטהרים אמרי נעם²⁷ עכר ביתו בוצע בצוע ושונא מתנת יחיה²⁸ לב צדיק יהגה לענות ופי רשעים יביע רעות²⁹ רחוק יהוה מרשעים ותפלת צדיקים ישמע³⁰ מאור עינים ישמח לב שמועה טובה תדשן עצם³¹ און שמעת^{cQ} תוכחת חיים בקרב חכמים תלין³² פורע מוסר^{cQ} מואס נפשו ושומע תוכחת קונה לב³³ יראת יהוה מוסר חכמה ולפני כבוד ענוה

16 לאדם מערכי לב ומיהוה מענה לשון² כל דרכי איש זך בעיניו ותכן רוחות יהוה³ גל אל יהוה מעשיך ויכנו מחשבתך⁴ כל^c פעל יהוה למענהו וגם רשע ליום רעה⁵ תועבת יהוה כל גבה לב יד ליד לא ינקה⁶ בחסד ואמת יכפר עון

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

צפות רעים וטובים^{U 4} מרפא לשון עץ חיים וסלף בה שבר ברוח⁵ אויל ינאץ מוסר אביו ושמר תוכחת יערם⁶ בית צדיק חסן רב ובתבואת רשע נעכרת⁷ שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן⁸ זבח רשעים תועבת יהוה ותפלת ישרים רצונו⁹ תועבת יהוה דרך רשע ומרדף צדקה יאהב¹⁰ מוסר רע לעזב ארח שונא תוכחת ימות¹¹ שאול ואבדון נגד יהוה אף כי לבות בני אדם¹² לא יאהב לץ הוכח לו אל חכמים לא ילך¹³ לב שמח ייטב פנים ובעצבת לב רוח נכאה¹⁴ לב נבון יבקש דעת ופני^c ופי כסילים ירעה אולת¹⁵ כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד¹⁶ טוב מעט ביראת יהוה מאוצר רב ומהומה בו¹⁷ טוב ארחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו¹⁸ איש חמה יגרה מדון וארך^U אפים ישקיט ריב¹⁹ דרך עצל כמשכת חדק וארח ישרים סללה²⁰ בן חכם ישמח אב וכסיל אדם בווה אמו²¹ אולת שמחה לחסר לב ואיש תבונה יישר לכת^{pQ 22} הפר מחשבות באין סוד וברב יועצים תקום²³ שמחה

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

p We read punctuation in L differently from BHS.

חמס יפתה רעהו והוליכו בדרך לא טוב³⁰ עצה עיניו לחשב תהפכות קרץ שפתיו כלה רעה³¹ עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא³² טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר³³ בחיק יוטל את הגורל ומיהוה כל משפטו

17 טוב פת חרבה ושלוח בה מבית מלא זבחי ריב² עבד משכיל ימשל בבן מביש ובתוך אחים יחלק נחלה³ מצרף לכסף וכור לזהב ובחן לבות יהוה⁴ מרע מקשיב על שפת און שקר מזין על לשון הות⁵ לעג לרש חרף עשהו שמח לאיד לא ינקה⁶ עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם⁷ לא נאווה לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר⁸ אבן חן השחד בעיני בעליו אל כל אשר יפנה ישכיל⁹ מכסה פשע מבקש אהבה ושנה בדבר מפריד אלוף¹⁰ תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה¹¹ אך מרי יבקש רע ומלאך אכזרי ישלח בו¹² פגוש דב שכול באיש ואל כסיל באולתו¹³ משיב רעה תחת טובה לא **תמיש** **תמוש** רעה מביתו¹⁴ פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש¹⁵ מצדיק רשע ומרשיע צדיק תועבת יהוה גם שניהם¹⁶ למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין¹⁷ בכל עת אהב הרע ואח

וביראת יהוה סור מרע⁷ ברצות יהוה דרכי איש גם אויביו ישלם אתו⁸ טוב מעט בצדקה מרב תבואות בלא משפט⁹ לב אדם יחשב דרכו ויהוה יכין צעדו¹⁰ קסם על שפתי מלך במשפט לא ימעל פיו¹¹ פלס ומאזני משפט ליהוה מעשהו כל אבני כיס¹² תועבת מלכים עשות רשע כי בצדקה יכון כסא¹³ רצון מלכים שפתי צדק ודבר ישרים יאהב¹⁴ חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה¹⁵ באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש¹⁶ קנה חכמה מה טוב מחרוץ וקנות בינה נבחר מכסף¹⁷ מסלת ישרים סור מרע שמר נפשו נצר דרכו¹⁸ לפני שבר גאון ולפני כשלון גבה רוח¹⁹ טוב שפל רוח את **עניים** **ענוים** מחלק שלל את גאים²⁰ משכיל על דבר ימצא טוב ובוטח ביהוה אשריו²¹ לחכם לב יקרא נבון ומתק שפתים יסיף לקח²² מקור חיים שכל בעליו ומוסר אולים אולת²³ לב חכם ישכיל פיהו ועל שפתיו יסיף לקח²⁴ צוף דבש אמרי נעם מתוק לנפש ומרפא לעצם²⁵ יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות²⁶ נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו²⁷ איש בליעל כרה רעה ועל **שפתיו** **שפתו** כאש צרבת²⁸ איש תהפכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף²⁹ איש

וכחומה נשגבה במשכיתו¹² לפני שבר
 יגבה לב איש ולפני כבוד ענוה¹³ משיב
 דבר בטרם ישמע אולת היא לו
 וכלמה¹⁴ רוח איש יכלכל מחלהו ורוח
 נכאה מי ישאנה¹⁵ לב נבון יקנה דעת
 ואזן חכמים תבקש דעת¹⁶ מתן אדם
 ירחיב לו ולפני גדלים ינחנו¹⁷ צדיק
 הראשון בריבו יבא¹⁸ רעהו
 וחקרו¹⁸ מדינים ישבית הגורל ובין
 עצומים יפריד¹⁹ אח נפשע מקרית עז
 ומדונים ומדינים²⁰ כבריה ארמון מפרי פי
 איש תשבע בטנו תבואת שפתיו
 ישבע²¹ מות וחיים ביד לשון ואהביה
 יאכל פריה²² מצא אשה מצא טוב ויפק
 רצון מיהוה²³ תחנונים ידבר רש ועשיר
 יענה עזות²⁴ איש רעים להתרעע ויש
 אהב דבק מאח

19 טוב רש הולך בתמו מעקש שפתיו
 והוא כסיל² גם בלא דעת נפש לא טוב
 ואץ ברגלים חוטא³ אולת אדם תסלף
 דרכו ועל יהוה יזעף לבו⁴ הון יסיף רעים
 רבים ודל מרעהו^U יפרד⁵ עד שקרים לא
 ינקה ויפיח כזבים לא ימלט⁶ רבים יחלו
 פני נדיב וכל הרע לאיש מתן⁷ כל אחי
 רש שנאהו אף כי מרעהו רחקו ממנו
 מרדף אמרים⁸ לו⁸ המה קנה לב אהב

לצרה יולד¹⁸ אדם חסר לב תוקע כף
 ערב ערבה לפני רעהו¹⁹ אהב פשע אהב
 מצה מגביה פתחו מבקש שבר²⁰ עקש
 לב לא ימצא טוב ונהפך בלשונו יפול
 ברעה²¹ ילד כסיל לתוגה לו ולא ישמח
 אבי נבל²² לב שמח ייטב גהה ורוח
 נכאה תיבש גרם²³ שחד מחיק רשע יקח
 להטות ארחות משפט²⁴ את פני מבין
 חכמה ועיני כסיל בקצה ארץ²⁵ כעס
 לאביו בן כסיל וממר ליולדתו²⁶ גם ענוש
 לצדיק לא טוב להכות נדיבים על
 ישר²⁷ חושך אמריו יודע דעת וקר יקר
 רוח איש תבונה²⁸ גם אויל מחריש חכם
 יחשב אטם שפתיו נבון

18 לתאוה יבקש נפרד בכל תושיה
 יתגלע² לא יחפץ כסיל בתבונה כי אם
 בהתגלות לבו³ בבוא רשע בא גם בוז
 ועם קלון חרפה⁴ מים עמקים דברי פי
 איש נחל נבע מקור חכמה⁵ שאת פני
 רשע לא טוב להטות צדיק
 במשפט⁶ שפתי כסיל יבאו בריב ופיו
 למהלמות יקרא⁷ פי כסיל מחתה לו
 ושפתיו מוקש נפשו⁸ דברי נרגן
 כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן⁹ גם
 מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל
 משחית¹⁰ מגדל עז שם יהוה בו ירוץ
 צדיק ונשגב¹¹ הון עשיר קרית עזו

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

20 לץ היין^U המה שכר וכל שגה בו לא יחכם² נהם ככפיר אימת מלך מתעברו חוטא נפשו³ כבוד לאיש שבת מריב וכל אויל יתגלע⁴ מחרף עצל לא יחרש^{ישאל} ושאל⁵ בקציר ואין⁵ מים עמקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה⁶ רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא⁷ מתהלך בתמו צדיק אשרי בניו אחריו⁸ מלך יושב על כסא דין מזרה בעיניו כל רע⁹ מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי¹⁰ אבן ואבן איפה ואיפה תועבת יהוה גם שניהם¹¹ גם במעלליו יתנכר נער אם זך ואם ישר פעלו¹² און שמעת ועין ראה יהוה עשה גם שניהם¹³ אל תאהב שנה פן תורש פקח עיניך שבע לחם¹⁴ רע רע יאמר הקונה ואזל לו אז יתהלל¹⁵ יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת¹⁶ לקח בגדו כי ערב זר ובעד^{נכרים} נכריה חבלהו¹⁷ ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ¹⁸ מחשבות בעצה תכון ובתחבלות עשה מלחמה¹⁹ גולה סוד הולך רכיל ולפתה שפתיו לא תתערב²⁰ מקלל אביו ואמו ידעך נרו^{באישון} באשון חשך²¹ נחלה מבחלת^{מבהלת} בראשנה ואחריתה לא תברך²² אל תאמר אשלמה רע קוה

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

נפשו שמר תבונה למצא טוב⁹ עד שקרים לא ינקה ויפיח כזבים יאבד^פ לא¹⁰ נאווה לכסיל תענוג אף כי לעבד משל בשרים¹¹ שכל אדם האריך אפו ותפארתו^U עבר על פשע¹² נהם ככפיר זעף מלך וכטל על עשב רצונו¹³ הות לאביו בן כסיל ודלף טרד מדיני אשה¹⁴ בית והון נחלת אבות ומיהוה אשה משכלת¹⁵ עצלה תפיל תרדמה ונפש רמיה תרעב¹⁶ שמר מצוה שמר נפשו בווה דרכיו^{ימות} ימות¹⁷ מלוה יהוה חונן דל וגמלו ישלם לו¹⁸ יסר בנך כי יש תקוה ואל המיתו אל תשא נפשך¹⁹ גרל גדל חמה נשא ענש כי אם תציל ועוד תוסף²⁰ שמע עצה וקבל מוסר למען תחכם באחריתך²¹ רבות מחשבות בלב איש ועצת יהוה היא תקום²² תאות אדם חסדו וטוב רש מאיש כזב²³ יראת יהוה לחיים ושבע ילין בל יפקד רע²⁴ טמן עצל ידו בצלחת גם אל פיהו לא ישיבנה²⁵ לץ תכה ופתי יערם והוכיח לנבון יבין דעת²⁶ משדד אב יבריא אם בן מביש ומחפיר²⁷ חדל בני^U לשמע מוסר לשגות מאמרי דעת²⁸ עד בליעל ילין משפט ופי רשעים יבלע און²⁹ נכונו ללצים שפטים ומהלמות לגו כסילים

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

דעת¹² משכיל צדיק לבית רשע מסלף
 רשעים לרע¹³ אטם אזנו מזעקת דל גם
 הוא יקרא ולא יענה¹⁴ מתן בסתר יכפה
 אף ושחד בחק חמה עזה¹⁵ שמחה
 לצדיק עשות משפט ומחתה לפעלי
 און¹⁶ אדם תועה מדרך השכל בקהל
 רפאים ינוח¹⁷ איש מחסור אהב שמחה
 אהב יין ושמן לא יעשיר¹⁸ כפר לצדיק
 רשע ותחת ישרים בוגד¹⁹ טוב שבת
 בארץ מדבר מאשת **מדונים** **מדינים**
 וכעס²⁰ אוצר נחמד ושמן בנוה חכם
 וכסיל אדם יבלענו²¹ רדף צדקה וחסד
 ימצא חיים צדקה וכבוד²² עיר גברים
 עלה חכם וירד עז מבטחה²³ שמר פיו
 ולשונו שמר מצרות נפשו²⁴ זד יהיר לץ
 שמו עושה בעברת זדון²⁵ תאות עצל
 תמיתנו כי מאנו ידיו לעשות²⁶ כל היום
 התאוה תאוה וצדיק יתן ולא
 יחשך²⁷ זבח רשעים תועבה אף כי בזמה
 יביאנו²⁸ עד כזבים יאבד ואיש שומע
 לנצח ידבר²⁹ העז איש רשע בפניו וישר
 הוא **יכין** **יבין** **דרכיו** **דרכו**³⁰ אין חכמה ואין
 תבונה ואין עצה לנגד יהוה פ
³¹ סוס מוכן ליום מלחמה וליהוה
 התשועה

22 נבחר שם מעשר רב מכסף ומזהב
 חן טוב² עשיר ורש נפגשו עשה כלם

ליהוה וישע לך²³ תועבת יהוה אבן ואבן
 ומאזני מרמה לא טוב²⁴ מיהוה **vnQ** מצעדי
 גבר ואדם מה יבין דרכו²⁵ מוקש אדם
 ילע קדש ואחר נדרים לבקר²⁶ מזרה
 רשעים מלך חכם וישב עליהם אופן²⁷ נר
 יהוה נשמת אדם חפש כל חדרי
 בטן²⁸ חסד ואמת יצרו מלך וסעד בחסד
 כסאו²⁹ תפארת בחורים כחם והדר
 זקנים שיבה³⁰ חברות פצע **תמריק** **תמרוק**
 ברע ומכות חדרי בטן

21 פלגי מים לב מלך ביד יהוה על כל
 אשר יחפץ יטנו² כל דרך איש ישר
 בעיניו ותכן לבות יהוה³ עשה צדקה
 ומשפט נבחר ליהוה מזבח⁴ רום עינים
 ורחב לב נר רשעים חטאת⁵ מחשבות
 חרוץ אך למותר וכל אץ אך
 למחסור⁶ פעל אוצרות בלשון שקר הבל
 נדף מבקשי מות⁷ שד רשעים יגורם כי
 מאנו לעשות משפט⁸ הפכפך דרך איש
 וזר וזך ישר פעלו⁹ טוב לשבת על פנת גג
 מאשת מדינים ובית חבר¹⁰ נפש רשע
 אותה רע לא יחן בעיניו רעהו¹¹ בענש
 לץ^U יחכם פתי ובהשכיל לחכם יקח

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

n Marks an anomalous form.

v We read one or more vowels in L differently from BHS.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

בשער²³ כי יהוה יריב ריבם וקבע את
קבעיהם נפש²⁴ אל תתרע את בעל אף
ואת איש חמות לא תבוא²⁵ פן תאלף
ארחתו **ארחתיו** ולקחת מוקש לנפשך²⁶ אל
תהי בתקעי כף בערבים משאות²⁷ אם
אין לך לשלם למה יקח משכבך
מתחתידך²⁸ אל תסג גבול עולם אשר עשו
אבותיך²⁹ חזית איש מהיר במלאכתו
לפני מלכים יתיצב בל יתיצב לפני
חשכים פ

23 כי תשב ללחום את מושל בין תבין
את אשר לפניך² ושמת שכין בלעדך אם
בעל נפש אתה³ אל תתאו^q למטעמותיו
והוא לחם כזבים⁴ אל תיגע להעשיר
מבינתך חדל⁵ **התעורף** **התעיף** עיניך בו
ואיננו כי עשה יעשה לו כנפים כנשר **ועיף**
יעורף השמים פ
⁶ אל תלחם את לחם רע עין ואל **תתאו**
תתאיו למטעמתיו⁷ כי כמו שער בנפשו
כן הוא אכל ושתה יאמר לך ולבו בל
עמדך⁸ פתך אכלת תקיאנה ושחת דבריך
הנעימים⁹ באזני כסיל אל תדבר כי יבז
לשכל מליך¹⁰ אל תסג גבול עולם ובשדי
יתומים אל תבא¹¹ כי גאלם חזק הוא

יהוה³ ערום ראה רעה **ויסתר** **ונסתר**
ופתיים עברו ונענשו⁴ עקב ענוה יראת
יהוה עשר וכבוד וחיים⁵ צנים פחים
בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם⁶ חנך
לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור
ממנה⁷ עשיר ברשים ימשול ועבד לזה
לאיש מלוה⁸ זורע עולה **יקצור** **יקצר** און
ושבט עברתו יכלה⁹ טוב עין הוא יברך
כי נתן מלחמו לדל¹⁰ גרש לץ ויצא מדון
וישבת דין וקלון¹¹ אהב **טהור** **טהר** לב חן
שפתיו רעהו מלך¹² עיני יהוה נצרו דעת
ויסלף דברי בגד¹³ אמר עצל ארי בחוץ
בתוך רחבות ארצח¹⁴ שוחה עמקה פי
זרות זעום יהוה **יפול** **יפל** שם¹⁵ אולת
קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה
ממנו¹⁶ עשק דל להרבות לו נתן לעשיר
אך למחסור¹⁷ הט אזנך ושמע דברי
חכמים ולבך תשית לדעתי¹⁸ כי נעים כי
תשמרם בבטנך יכנו יחדו על
שפתידך¹⁹ להיות ביהוה מבטחך הודעתיד
היום אף אתה²⁰ הלא כתבתי לך **שלשום**
שלישים במועצת ודעת²¹ להודיעך
קשט^c אמרי אמת להשיב אמרים אמת
לשלחידך פ
²² אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

q We have abandoned or added a ketib/qere relative to BHS. In doing this we agree with L against BHS.

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

בראש חבל³⁵ הכוני בל חליתי הלמוני בל
ידעתי מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד

24 אל תקנא באנשי רעה ואל **תתאו**
תתאיו להיות אתם² כי שד^c יהגה לבם
ועמל שפתיהם תדברנה³ בחכמה יבנה
בית ובתבונה יתכונן⁴ ובדעת חדרים
ימלאו כל הון יקר ונעים⁵ גבר חכם בעוז
ואיש דעת מאמץ כח⁶ כי בתחבלות
תעשה לך מלחמה ותשועה ברב
יועץ⁷ ראמות לאויל חכמות בשער לא
יפתח פיהו⁸ מחשב להרע לו בעל מזמות
יקראו⁹ זמת אולת חטאת ותועבת לאדם
לץ¹⁰ התרפית ביום צרה צר
כחכה¹¹ הצל לקחים למות ומטים להרג
אם תחשוך¹² כי תאמר הן לא ידענו זה
הלא תכן לבות הוא יבין ונצר נפשך הוא
ידע והשיב לאדם כפעלו¹³ אכל בני דבש
כי טוב ונפת מתוק על חכך¹⁴ כן דעה
חכמה לנפשך אם מצאת ויש אחרית
ותקוּתך לא תכרת פ
¹⁵ אל תארב רשע לְנוּה צדיק אל תשדד
רבצו^{pQ} ¹⁶ כי שבע יפול צדיק וקם

יריב את ריבם אתך¹² הביאה למוסר
לבך ואזנד לאמרי דעת¹³ אל תמנע מנער
מוסר כי תכנו בשבט לא ימות¹⁴ אתה
בשבט תכנו ונפשו משאול תציל¹⁵ בני
אם חכם לבך ישמח לבי גם
אני¹⁶ ותעלזנה כליותי בדבר שפתיך
מישרים¹⁷ אל יקנא לבך בחטאים כי אם
ביראת יהוה כל היום¹⁸ כי אם יש אחרית
ותקוּתך לא תכרת¹⁹ שמע אתה בני
וחכם ואשר בדרך לבך²⁰ אל תהי בסבאי
יין בזללי בשר למו²¹ כי סבא וזולל יורש
וקרעים תלביש נומה²² שמע לאביך זה
ילדך ואל תבוז כי זקנה אמך²³ אמת קנה
ואל תמכר חכמה ומוסר ובינה²⁴ גול גיל
יגול יגיל אבי צדיק יולד ויולד חכם וישמח
ישמח בו²⁵ ישמח אביך ואמך ותגל
יולדתך²⁶ תנה בני לבך לי ועיניך דרכי
תרצנה **תצרנה**^a ²⁷ כי שוחה עמקה זונה
ובאר צרה נכריה²⁸ אף היא כחתף תארב
ובוגדים באדם תוסף²⁹ למי אוי למי אבוי
למי **מדונים** **מדינים** למי שיח למי פצעים
חנם למי חכללות עינים³⁰ למאחרים על
היין לבאים לחקר ממסך³¹ אל תרא יין
כי יתאדם כי יתן **בכיס** **בכוס** עינו יתהלך
במישרים³² אחריתו כנחש ישך וכצפעני
יפרש³³ עיניך יראו זרות ולבך ידבר
תהפכות³⁴ והיית כשכב בלב ים וכשכב

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

p We read punctuation in L differently from BHS.

a Adaptations to a Qere which L and BHS, by their design, do not indicate.

25 גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו
 אנשי חזקיה מלך יהודה² כבד אלהים
 הסתר דבר וכבד מלכים חקר
 דבר³ שמים לרום וארץ לעמק ולב
 מלכים אין חקר⁴ הגו סיגים מכסף ויצא
 לצרף כלי⁵ הגו רשע לפני מלך ויכון
 בצדק כסאו⁶ אל תתהדר לפני מלך
 ובמקום גדלים אל תעמד⁷ כי טוב אמר
 לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב אשר
 ראו עיניך⁸ אל תצא לרב מהר פן מה
 תעשה באחריתה בהכלים אתך
 רעד⁹ ריבך ריב את רעד וסוד אחר אל
 תגל¹⁰ פן יחסדך שמע ודבתך לא
 תשוב¹¹ תפוחי זהב במשכיות כסף דבר
 דבר על אפניו¹² נזם זהב וחלי כתם
 מוכיח חכם על אזן שמעת¹³ כצנת שלג
 ביום קציר ציר נאמן לשלחיו ונפש אדניו
 ישיב פ
¹⁴ נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל
 במתת שקר¹⁵ בארך אפים יפתה קצין
 ולשון רכה תשבר גרם¹⁶ דבש מצאת
 אכל דרך פן תשבענו והקאתו¹⁷ הקר
 רגלך מבית רעד פן ישבעך
 ושנאך¹⁸ מפיץ וחרב וחץ שנון איש ענה
 ברעהו עד שקר¹⁹ שן רעה ורגל מועדת
 מבטח בוגד ביום צרה²⁰ מעדה בגד ביום
 קרה חמץ על נתר ושר בשרים על לב
 רע פ

ורשעים יכשלו ברעה¹⁷ בנפל **אויבך**
אויבך^y אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך¹
⁸ פן יראה יהוה ורע בעיניו והשיב מעליו
 אפו¹⁹ אל תתחר במרעים אל תקנא
 ברשעים²⁰ כי לא תהיה אחרית לרע נר
 רשעים ידעך²¹ ירא את יהוה בני ומלך
 עם שונים אל תתערב²² כי פתאם יקום
 אידם ופיד שניהם מי יודע פ²³ גם
 אלה לחכמים הכר פנים במשפט בל
 טוב²⁴ אמר לרשע צדיק אתה יקבהו
 עמים יזעמוהו לאמים²⁵ ולמוכיחים ינעם
 ועליהם תבוא ברכת טוב²⁶ שפתים ישק
 משיב דברים נכחים²⁷ הכן בחוץ
 מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית
 ביתך פ
²⁸ אל תהי עד חנם ברעד והפתית
 בשפתיך²⁹ אל תאמר כאשר עשה לי כן
 אעשה לו אשיב לאיש כפעלו³⁰ על שדה
 איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר
 לב³¹ והנה עלה כלו קמשנים כסו פניו
 חרלים וגדר אבניו נהרסה³² ואחזה אנכי
 אשית לבי ראיתי לקחתי מוסר³³ מעט
 שנות מעט תנומות מעט חבק ידים
 לשכב³⁴ ובא מתהלך רישך ומחסריך
 כאיש מגן פ

y Yathir readings in L which we have designated as
 Qeres when both Dothan and BHS list a Qere.

עצל ידו בצלחת נלאה להשיבה אל
 פיו¹⁶ חכם עצל בעיניו משבעה משיבי
 טעם¹⁷ מחזיק באזני כלב עבר מתעבר
 על ריב לא לו¹⁸ כמתלהלה הירה זקים
 חצים ומות¹⁹ כן איש רמה את רעהו
 ואמר הלא משחק אני²⁰ באפס עצים
 תכבה אש ובאין נרגן ישתק מדון²¹ פחם
 לגחלים ועצים לאש ואיש^{מדונים} מדינים
 לחרחר ריב פ
²² דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי
 בטן²³ כסף סיגים מצפה על חרש שפתים
 דלקים ולב רע²⁴ בשפתו בשפתיו ינכר
 שונא ובקרבו ישית מרמה²⁵ כי יחנן
 קולו^{cQ} אל תאמן בו כי שבע תועבות
 בלבו²⁶ תכסה שנאה במשאון תגלה
 רעתו בקהל²⁷ כרה שחת בה יפל וגלל
 אבן אליו תשוב²⁸ לשון שקר ישנא דכיו
 ופה חלק יעשה מדחה

27 אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע
 מה ילד יום² יהללך זר ולא פיך נכרי ואל
 שפתיך³ כבד אבן ונטל החול וכעס אויל
 כבד משניהם⁴ אכזריות חמה ושטף אף

²¹ אם רעב שנאך האכלהו לחם ואם צמא
 השקהו מים²² כי גחלים אתה חתה על
 ראשו ויהוה ישלם לך²³ רוח צפון תחולל
 גשם ופנים נזעמים לשון סתר²⁴ טוב
 שבת על פנת גג מאשת^{מדונים} מדינים
 ובית חבר²⁵ מים קרים על נפש עיפה
 ושמועה טובה מארץ מרחק²⁶ מעין
 נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני
 רשע²⁷ אכל דבש הרבות לא טוב וחקר
 כבדם כבוד²⁸ עיר פרוצה אין חומה איש
 אשר אין מעצר לרוחו

26 כשלג בקיץ וכמטר בקציר כן לא
 נאווה לכסיל כבוד² כצפור לנוד כדרור
 לעוף כן קללת חנם^{לא} לו³ תבא³ שוט
 לסוס מתג לחמור ושבת לגו כסילים⁴ אל
 תען כסיל כאולתו פן תשוה לו גם
 אתה⁵ ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם
 בעיניו⁶ מקצה רגלים חמס שתה שלח
 דברים ביד כסיל⁷ דליו שקים מפסח
 ומשל בפי כסילים⁸ כצרור אבן במרגמה
 כן נותן לכסיל כבוד⁹ חוח עלה ביד שכור
 ומשל בפי כסילים¹⁰ רב מחולל כל ושכר
 כסיל ושכר עברים¹¹ ככלב שב על קאו
 כסיל שונה באולתו¹² ראית איש חכם
 בעיניו תקוה לכסיל ממנו¹³ אמר עצל
 שחל בדרך ארי בין הרחבות¹⁴ הדלת
 תסוב על צירה ועצל על מטתו¹⁵ טמן

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

לפי מהללו²² אם תכתוש את האויל
 במכתש בתוך הריפות בעלי לא תסור
 מעליו אולתו פ
²³ ידע תדע פני צאנך שית לבך
 לעדרים²⁴ כי לא לעולם חסן ואם נזר
 לדור דור²⁵ גלה חציר ונראה דשא
 ונאספו עשבות הרים²⁶ כבשים ללבושך
 ומחיר שדה עתודים²⁷ ודי חלב עזים
 ללחמך ללחם ביתך וחיים לנערותיך

28 נסו ואין רדף רשע וצדיקים ככפיר
 יבטח² בפשע ארץ רבים שריה ובאדם
 מבין ידע כן יאריך³ גבר רש ועשק דלים
 מטר סחף ואין לחם⁴ עזבי תורה יהללו
 רשע ושמרי תורה יתגרו במ פ
⁵ אנשי רע לא יבינו משפט ומבקשי יהוה
 יבינו כל⁶ טוב רש הולך בתמו מעקש
 דרכים והוא עשיר⁷ נוצר תורה בן מבין
 ורעה זוללים יכלים אביו⁸ מרבה הונו
 בנשך⁹ ובתרבית¹⁰ ותרבית לחונן דלים
 יקבצנו⁹ מסיר אזנו משמע תורה גם
 תפלתו תועבה¹⁰ משגה ישרים בדרך רע
 בשחותו הוא יפול ותמימים ינחלו
 טוב¹¹ חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין
 יחקרנו¹² בעלץ צדיקים רבה תפארת
 ובקום רשעים יחפש אדם¹³ מכסה
 פשעיו לא יצליח ומודה ועזב
 ירחם¹⁴ אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה

ומי יעמד לפני קנאה⁵ טובה^Q תוכחת
 מגלה מאהבה מסתרת⁶ נאמנים פצעי
 אוהב ונעותרות נשיקות שונא⁷ נפש
 שבעה תבוס נפת ונפש רעבה כל מר
 מתוק⁸ כצפור נודדת מן קנה כן איש
 נודד ממקומו⁹ שמן וקטרת ישמח לב
 ומתק רעהו מעצת נפש¹⁰ רעד^C ורעה¹¹ ורע
 אביך אל תעזב ובית אחיך אל תבוא
 ביום אידך טוב שכן קרוב מאח
 רחוק¹¹ חכם בני ושמח לבי ואשיבה
 חרפי דבר¹² ערום ראה רעה נסתר
 פתאים עברו נענשו¹³ קח בגדו כי ערב
 זר ובעד נכריה חבלהו¹⁴ מברך רעהו
 בקול גדול בבקר השכים קללה תחשב
 לו¹⁵ דלף טורד ביום סגריר ואשת¹⁶ מדונים
 מדינים נשתוה¹⁶ צפניה צפן רוח ושמן
 ימינו יקרא¹⁷ ברזל בברזל יחד ואיש יחד
 פני רעהו¹⁸ נצר תאנה יאכל פריה ושמר
 אדניו יכבד¹⁹ כמים הפנים לפניו כן לב
 האדם לאדם²⁰ שאול ואבדה ואבדו לא
 תשבענה ועיני האדם לא
 תשבענה²¹ מצרף לכסף וכור לזהב ואיש

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

תרומות יהרסנה⁵ גבר מחליק על רעהו
 רשת פורש על פעמיו⁶ בפשע איש רע
 מוקש וצדיק ירון ושמח⁷ ידע צדיק דין
 דלים רשע לא יבין דעת⁸ אנשי לצון
 יפיתו קריה וחכמים ישיבו אף⁹ איש חכם
 נשפט את איש אויל ורגז ושחק ואין
 נחת¹⁰ אנשי דמים ישנאו תם וישרים
 יבקשו נפשו¹¹ כל רוחו יוציא כסיל וחכם
 באחור ישבחנה¹² משל מקשיב על דבר
 שקר כל משרתיו רשעים¹³ רש ואיש
 תככים נפגשו מאיר עיני שניהם
 יהוה¹⁴ מלך שופט באמת דלים כסאו
 לעד יכון¹⁵ שבט ותוכחת יתן חכמה ונער
 משלח מביש אמו¹⁶ ברבות רשעים ירבה
 פשע וצדיקים במפלתם יראו¹⁷ יסר בנד
 ויניחך ויתן מעדנים לנפשך פ
¹⁸ באין חזון יפרע עם ושמר תורה
 אשרהו¹⁹ בדברים לא יוסר עבד כי יבין
 ואין מענה²⁰ חזית איש אץ בדבריו תקוה
 לכסיל ממנו²¹ מפנק מנער עבדו
 ואחריתו יהיה מנון²² איש אף יגרה מדון
 ובעל חמה רב פשע²³ גאות אדם
 תשפילנו ושפל רוח יתמד כבוד²⁴ חולק
 עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא
 יגיד²⁵ חרדת אדם יתן מוקש ובוטח
 ביהוה ישגב²⁶ רבים מבקשים פני מושל
 ומיהוה משפט איש²⁷ תועבת צדיקים
 איש עול ותועבת רשע ישר דרך פ

לבו יפול ברעה¹⁵ ארי נהם ודב שוקק
 משל רשע על עם דל¹⁶ נגיד חסר תבונות
 ורב מעשקות שנאי שנא בצע יאריך
 ימים פ
¹⁷ אדם עשק בדם נפש^{cQ} עד בור ינוס אל
 יתמכו בו¹⁸ הולך תמים יושע ונעקש
 דרכים יפול באחת¹⁹ עבד אדמתו ישבע
 לחם ומרדף רקים ישבע ריש²⁰ איש
 אמונות רב ברכות ואץ להעשיר לא
 ינקה²¹ הכר פנים לא טוב ועל פת לחם
 יפשע גבר²² נבהל להון איש רע עין ולא
 ידע כי חסר יבאנו²³ מוכיח אדם אחרי
 חן ימצא ממחליק לשון²⁴ גוזל אביו ואמו
 ואמר אין פשע חבר הוא לאיש
 משחית²⁵ רחב נפש יגרה מדון ובוטח על
 יהוה ידשן²⁶ בוטח בלבו הוא כסיל והולך
 בחכמה הוא ימלט²⁷ נותן לרש אין
 מחסור ומעלים עיניו רב מארות²⁸ בקום
 רשעים יסתר אדם ובאבדם ירבו צדיקים

29 איש תוכחות מקשה ערף פתע
 ישבר ואין מרפא² ברבות צדיקים ישמח
 העם ובמשל רשע יאנח עם³ איש אהב
 חכמה ישמח אביו ורעה זונות יאבד
 הון⁴ מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

וּיֹאכְלוּהוּ בְנֵי נֶשֶׁר פּ
 18 שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי **וְאַרְבַּע** וְאַרְבַּעָה
 לֹא יָדַעְתִּים 19 דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בְּשָׁמַיִם דֶּרֶךְ
 נֶחֱשׁ עָלַי צוּר דֶּרֶךְ אֲנִיָּה בְּלֵב יָם וּדְרֹךְ
 גִּבֹר בַּעֲלָמָה 20 כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מִנְּאֻפֹת
 אֲכָלָה וּמַחֲתָה פִּיהָ וְאָמְרָה לֹא פָעַלְתִּי
 אֲוֹן פּ

21 תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא
 תוֹכֵל שְׂאֵת 22 תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנִבֵּל
 כִּי יִשְׁבַע לֶחֶם 23 תַּחַת שְׁנוּאָה כִּי תִבְעַל
 וּשְׂפָחָה כִּי תִירֶשׁ גִּבְרַתָּה פּ
 24 אַרְבַּעָה הֵם קִטְנֵי אֶרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים
 מִחֲכָמִים 25 הַנְּמָלִים עִם לֹא עֵז וַיְכִינּוּ
 בִקִּיץ לֶחֶם שְׁפָנִים עִם לֹא עֵצוֹם
 וַיִּשְׁיִמוּ בַסֶּלַע בֵּיתָם 27 מֶלֶךְ אֵין לְאַרְבָּה
 וַיֵּצֵא חֶצֶץ כְּלוֹ 28 שְׁמַמִּית בִּידִים תַּתְּפֹשׁ
 וְהִיא בַּהִיכְלִי מֶלֶךְ פּ
 29 שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מִיִּטְבִּי צַעַד וְאַרְבַּעָה
 מִיִּטְבִּי לֶכֶת 30 לִישׁ גִּבּוֹר בְּבַהֲמָה וְלֹא
 יִשׁוּב מִפְּנֵי כָל 31 זְרִזִיר מִתְנַיִם אוֹ תִישׁ
 וּמֶלֶךְ אֶלְקוֹם עִמוֹ 32 אִם נִבְלַת בַּהֲתַנְּשָׂא
 וְאִם זְמוֹת יָד לִפְהָ 33 כִּי מִיץ חֵלֶב יוֹצִיא
 חֲמָאָה וּמִיץ אֶף יוֹצִיא דָם וּמִיץ אֵפִים
 יוֹצִיא רִיב פּ

31 דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מֶלֶךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ
 אִמּוֹ 2 מֵה בְרִי וּמֵה בְרִי בִטְנֵי וּמֵה בְרִי
 נְדָרֵי 3 אֵל תִּתֵּן לְנִשְׁיִם חֵילֶךְ וּדְרִכֶּיךָ

30 דְּבָרֵי אֲגוּר בֶּן יִקָּה הַמִּשָּׂא נֹאֵם
 הַגִּבֹר לְאִיתִיָּאֵל לְאִיתִיָּאֵל וְאֲכַל 2 כִּי בַעַר
 אֲנִכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִינַת אָדָם לִי 3 וְלֹא
 לְמַדְתִּי חֲכָמָה וְדַעַת קִדְשִׁים אֲדַע 4 מִי
 עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרַד מִי אֶסְפָּה רוּחַ בַּחֲפָנָיו מִי
 צָרַר מִיָּם בְּשִׁמְלָה מִי הַקִּים כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ
 מֵה שָׁמוֹ וּמֵה שֵׁם בְּנֵוֹ כִּי תִדַע 5 כָּל אֲמַרְתִּי
 אֱלוֹהִים צְרוּפָה מִגֵּן הוּא לְחָסִים בּוֹ 6 אֵל
 תּוֹסֵף עַל דְּבָרָיו פֶּן יוֹכִיחַ בְּךָ וְנִכְזַבְתָּ פּ
 7 שְׁתִּים שְׂאֵלְתִי מֵאֲתָךְ אֵל תִּמְנַע מִמֶּנִּי
 בְּטֶרֶם אֲמוֹת 8 שׂוֹא וְדַבֵּר כְּזָב הֶרְחַק
 מִמֶּנִּי רֹאשׁ וְעֶשֶׂר אֵל תִּתֵּן לִי הַטְרִיפְנִי
 לֶחֶם חֲקִי 9 פֶּן אֲשַׁבַּע וְכַחֲשֵׁתִי וְאֲמַרְתִּי מִי
 יְהוּהוּ וּפֶן אֲוֹרֶשׁ וְגִנְבֹתִי וְתַפְשֵׁתִי שֵׁם
 אֱלֹהֵי פּ

10 אֵל תִּלְשֵׁן עֶבֶד אֵל **אֲדָנִי** אֲדָנִי פֶּן יִקְלָלְךָ
 וְאֲשַׁמַּת 11 דוֹר אֲבִיו יִקְלָל וְאֵת אִמּוֹ לֹא
 יִבְרַךְ 12 דוֹר טְהוֹר בַּעֲיִנָּיו וּמִצְאָתוֹ לֹא
 רַחֵץ 13 דוֹר מֵה רִמּוֹ עֵינָיו וְעַפְעַפְיוֹ
 יִנְשָׂאוּ 14 דוֹר חֲרָבוֹת שְׁנָיו וּמֵאֲכָלוֹת
 מִתְּלַעְתִּיו C לֹאֲכַל עֵנִים מֵאֶרֶץ וְאֲבִיוֹנִים
 מֵאָדָם פּ

15 לְעֵלּוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הֵב הֵב שְׁלוֹשׁ הֵנָּה
 לֹא תִשְׁבַּעְנָה אַרְבַּע לֹא אֲמָרוּ
 הוֹן 16 שְׂאוּל וְעֶצֶר רַחֵם אֶרֶץ לֹא שְׁבַעָה
 מִיָּם וְאִשׁ לֹא אֲמָרָה הוֹן 17 עֵין תִּלְעַג לְאֵב
 וְתַבּוּז לִיקָהֶת אִם יִקְרוּהוּ עֲרָבִי נַחֵל

C We read one or more accents in L differently from BHQ.

בַּחֲכָמָה וּתּוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה ²⁷ צוֹפִיָּה
הַלִּיכּוֹת בֵּיתָהּ וּלְחֶם עֲצֻלוֹת לֹא
תֹאכַל ²⁸ קָמוּ בָנֶיהָ וַיֹּאשְׁרוּהָ בַעֲלָהּ
וַיְהַלְלֶהָ ^{ncQ} ²⁹ רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֵת
עֲלִית עַל כָּלֵנָה ³⁰ שִׁקְרַת הַחֵן וְהַבֵּל הַיִּפִּי
אֲשֶׁר יֵרָאֵת יֵהוּהָ הִיא תִתְהַלֵּל ³¹ תִּנּוּ לָהּ
מִפְרֵי יָדֶיהָ וַיְהַלְלוּהָ בְשַׁעֲרֵים מַעֲשֵׂיהָ

End of Proverbs

לְמַחּוֹת מַלְכִּין ⁴ אֵל לְמַלְכִּים לְמוֹאֵל אֵל
לְמַלְכִּים שְׁתּוּ יַיִן וּלְרוֹזְנִים ^א ^{אי} שִׁכְר ⁵ פֶּן
יִשְׁתֶּה וַיִּשְׁכַּח מַחֲקֶק וַיִּשְׁנֶה דִּין כָּל בְּנֵי
עֵי ⁶ תִּנּוּ שִׁכְר לְאוֹבֵד וַיִּיָּן לְמַרְי
נֶפֶשׁ ⁷ יִשְׁתֶּה וַיִּשְׁכַּח רִישׁוֹ וְעַמְלוֹ לֹא יִזְכֵּר
עוֹד ⁸ פִּתַּח פִּיךָ לְאֵלִים אֵל דִּין כָּל בְּנֵי
חֲלוֹף ⁹ פִּתַּח פִּיךָ שֹׁפֵט צַדִּיק וְדִין עֵי
וְאֲבִיוֹן ^פ

¹⁰ אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וּרְחַק מִפְּנִינִים
מִכְרָה ¹¹ בַּטַּח בַּהּ לֵב בַּעֲלָהּ וְשִׁלְלָהּ לֹא
יִחְסֹר ¹² גְּמֻלָּתָהּ טוֹב וְלֹא רַע כָּל יְמֵי
חַיֶּיהָ ^U ¹³ דִּרְשָׁה צִמְר וּפְשָׁתִים וְתַעֲשֶׂה
בַּחֲפֶז כַּפִּיהָ ¹⁴ הִיתָה כְּאֲנִיּוֹת סוּחַר
מִמְרַחֵק תְּבִיא לַחֲמָה ¹⁵ וְתִקֵּם בַּעוֹד לַיְלָה
וְתִתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֵק לְנַעֲרֹתֶיהָ ¹⁶ זִמְמָה
שָׂדֵה וְתִקְחֶהּ מִפְּרֵי כַּפִּיהָ ^{נטע} ¹⁷ נִטְעָה
כֶּרֶם ¹⁷ חֲגָרָה בַּעוֹז מִתְּנִיהָ וְתֹאמַן
זִרְעוֹתֶיהָ ¹⁸ טַעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָה לֹא
יִכְבֶּה ^{בליל} ¹⁹ בְּלִילָה נֵרָה יְדִיהָ שְׁלַחָה
בְּכִישׁוֹר וּכַפִּיהָ תִּמְכּוּ פֶלֶךְ ²⁰ כַּפֶּה פֶּרֶשָׁה
לְעֵי וַיְדִיהָ שְׁלַחָה לְאֲבִיוֹן ²¹ לֹא תִירָא
לְבֵיתָהּ מִשְׁלֵג כִּי כָּל בֵּיתָהּ לְבַשׁ
שָׁנִים ²² מִרְבָּדִים עֲשֵׂתָהּ לָהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן
לְבוּשָׁה ²³ נוֹדַע בְּשַׁעֲרֵים בַּעֲלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ
עִם זִקְנֵי אֶרֶץ ²⁴ סִדִּין עֲשֵׂתָהּ וְתִמְכֹר
וְחֲגוֹר נִתְּנָה לְכַנְעֵנִי ²⁵ עֵז וְהִדֵּר לְבוּשָׁה
וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן ²⁶ פִּיהָ פִּתַּחָה

Q Marks a place where we agree with BHQ against BHS in reading L.

c We read one or more accents in L differently than BHS. Often this notation indicates a typographical error in BHS.

n Marks an anomalous form.

U We agree with both BHS 1997 and BHQ on an unexpected reading.

The Westminster Leningrad Codex
Version 4.16

Proverbs

Attributed to:

Shemu'el ben Ya'akov
Aharon ben-Mosheh ben-Asher
ca 1008

Active maintenance of machine-readable version:

Stephen K. Salisbury, Editor
steve@grovescenter.org

Kirk E. Lowery, Senior editor
kirk@grovescenter.org

Transcription to Unicode/XML:

Christopher V. Kimball
transcriber@tanach.us

Edition:

Unicode/XML Westminster Leningrad Codex
<http://www.tanach.us/Tanach.xml>

Transcribed by WLC2XML of 6 Jun 2010 at 01 Jun 2012 @ 10:24.08. Build number:
23.0. Converted to ODT by XML2ODT.xml dated 22 Dec 2010 on 2012.06.01-10.27.
Build number: 23.0 . 24 pages. Layout: Full; Content: Consonants.

This document is in the public domain.